

Handläggare
Sara Magnusson
Telefon: 08-508 05 178

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022

Remiss från kommunstyrelsen, Stockholmsstad
Dnr KS 434-21/2017

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Marie Janemär
Stabschef

Sammanfattning

I budget 2015 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utarbeta en handlingsplan enligt CEMR-deklarationen (den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå). Utifrån uppdraget har kansliet för mänskliga rättigheter vid stadsledningskontoret tagit fram *Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022*. Programmet är ett styrdokument för nämnder och styrelser i arbetet för att nå visionen om ett Stockholm för alla med fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män samt flickor och pojkar. I programmet fastställs sju prioriterade fokusområden som ska vägleda staden i hur ordinarie verksamhet ska bidra till att nå stadens jämställdhetsmål.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till föreslaget program. I programmet har tydliga fokusområden formulerats vilket bidrar till att stadens olika verksamheter styrs mot samma prioriteringar och underlättar för samverkan. Förvaltningen anser dock att det finns vinster med vissa stadsgemensamma arbetssätt eller riktlinjer utöver det som framkommer i programmet, framförallt för att underlätta samverkan och öka jämförbarheten inom staden.

Bakgrund

2009 skrev Stockholms stad under CEMR-deklarationen (den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå). Det innebär att staden har åtagit sig att verka för deklarationens genomförande och ställer sig bakom deklarationens sex grundläggande principer om jämställdhet.

I budget 2015 fick kommunstyrelsen i uppdrag att utarbeta en handlingsplan enligt CEMR-deklarationen. Utifrån uppdraget har kansliet för mänskliga rättigheter vid stadsledningskontoret tagit fram *Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022*.

Representanter från utvalda stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar har deltagit i arbetet. Programmet har tagits fram i en gemensam process som omfattar två andra förslag till stadsövergripande styrdokument; *Program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck* samt *Program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad*. De tre programmen följer en gemensam struktur, kompletterar varandra och har gemensam grund i mänskliga rättigheter.

Program för ett jämställt Stockholm är ett styrdokument och ska fungera som övergripande vägledning för nämnder och styrelser i planering av arbetet för att nå visionen om ett Stockholm för alla med fokus på jämställdhet mellan kvinnor och män samt flickor och pojkar.

Programmet har skickats på remiss till samtliga stadsdelsnämnder och facknämnder, till Stockholms stadshus och ett tiotal idéburna organisationer.

Ärendet

Program för ett jämställt Stockholm är ett styrdokument som ska fungera vägledande för nämnder och bolagsstyrelser i planeringen av arbetet för att nå visionen om Ett Stockholm för alla.

Programmet ska även tillämpas i uppdrag som staden ger andra organisationer eller enskilda. Programmet utgör en grund för samverkan mellan stadens olika aktörer.

Programmet kompletterar stadens styrdokument. Eftersom staden redan har ett särskilt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck behandlas frågorna endast översiktligt i föreslaget program.

Stadens arbete och mål för jämställdhet ska bidra till de sex nationella jämställdhetspolitiska målen med det övergripande målet

att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Syftet med programmet är att utveckla kvaliteten i stadens verksamheter så att makt, möjligheter och resurser fördelas lika oberoende av kön.

Förutsättningar

Sverige har kommit långt i arbetet mot ett jämställt samhälle samtidigt visar forskning och statistik att det råder ojämställdhet inom de flesta samhällsområdena. Redan i tidig ålder bemöts och behandlas barn olika utifrån kön vilket begränsar oss genom livet. Kvinnor och män bemöts olika, har olika stort inflytande och får ta del av olika mängd resurser.

I regeringsformen slås det fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Kommuner och landsting ansvarar för verksamheter som berör de flesta av individens rättigheter. Det är i mötet mellan den kommunala verksamheten och invånaren som rättigheterna konkretiseras. Kommuner har därmed stor inverkan på hur väl Sverige lever upp till krav på mänskliga rättigheter. För att nå mål om alla människors lika rättigheter och möjligheter kan det ibland behövas insatser som riktas till särskilda grupper.

Ojämställdhet i stadens verksamheter uppstår och återskapas i det dagliga arbetet i beslut, resursfördelning, planering och uppföljning. Arbetet för att skapa jämställda förutsättningar måste därför integreras i ordinarie processer och inom samtliga verksamhetsområden.

Prioriterade fokusområden i programmet

I programmet fastställs sju prioriterade fokusområden som ska vägleda nämnder och bolagsstyrelser i hur ordinarie verksamhet ska bidra till att nå stadens jämställdhetsmål. Under varje fokusområde anges stadens inriktning och vilka jämställdhetspolitiska frågor som prioriteras de närmaste åren. Fokusområdena utgår från de nationella jämställdhetspolitiska målen med tillägg av ett fokusområde som handlar om stadens offentliga service.

1. Jämn fördelning av makt och inflytande
2. Ekonomisk jämställdhet
3. Jämställd utbildning
4. Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet
5. Jämställd hälsa
6. Mäns våld mot kvinnor ska upphöra
7. Stadens välfärd och service ska vara likvärdig för kvinnor och män, flickor och pojkar

Programmets fokusområden utgår från ett könsperspektiv. Samtidigt är det viktigt att i arbetet vara medveten om att könsmaktsordningen samspelar med andra maktstrukturer som kan grunda sig i etnicitet, klass, ålder, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och andra sociala kategorier.

Ansvar

Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för implementering av programmet inom ramen för ordinarie planering och uppföljning. Nämnder använder stadens integrerade ledningssystem (ILS) och bolag gör arbetet i ordinarie uppföljning. Nämnder och bolagsstyrelser ska i verksamhetsplaner konkretisera hur de arbetar med de fokusområden som redovisas i programmet.

Kommunstyrelsen lämnar en årlig rapport av utvecklingen av programmet och kan uppmana nämnder att vidta åtgärder för att förstärka programmet.

Kunskap

Förtroendevalda, förvaltnings- och bolagsledningar, övriga chefer, nyckelpersoner och medarbetare behöver alla olika kunskap för att utföra sitt uppdrag. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att det finns tillräckligt med kunskap i organisationen. Kommunstyrelsen ansvarar för att genomföra introduktionsutbildningar till förvaltnings- och bolagsledningar samt nyckelpersoner i samband med implementering av programmet.

Metoder och arbetssätt

Nämnder och bolagsstyrelser ska implementera programmet genom jämställdhetsintegrering. Det innebär att ett jämställdhetsperspektiv ska införlivas i beslutsfattande på alla nivåer och i alla steg av processen, från planering till utförande och uppföljning. Allt arbete som pågår ska utföras med ett jämställdhetsperspektiv av de medarbetare som utför sitt ordinarie arbete.

All statistik som relaterar till individer ska samlas in, analyseras och presenteras utifrån kön. Nämnder och bolagsstyrelser ska göra jämställdhetsanalyser vilket omfattar att analysera hur beslut eller aktiviteter förhåller sig till de jämställdhetspolitiska målen samt vilka konsekvenser beslutet eller aktiviteten får för kvinnor respektive män. Jämställdhetsanalys omfattar även att analysera om eventuella skillnader mellan könen beror på föreställningar om kön i stället för på verkliga behov. Utifrån analysen tar verksamheten fram åtgärder för att bidra till utveckling av verksamheten och jämställdhet.

Kommunstyrelsen ansvarar för att ta fram metodstöd för nämnder och bolagsstyrelserns arbete med jämställdhetsintegrering av budgetprocessen och jämställdhetsanalyser.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtandet har utarbetats av avdelningen för strategi och internservice i samråd med övriga avdelningar.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till föreslaget Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022.

I programmet formuleras fokusområden vilket skapar förutsättning för stadens verksamheter att styra mot samma prioriteringar och underlättar för samverkan. Det är även positivt att programmet är vägledande i den mening att nämnder och styrelser själva utifrån de givna fokusområdena har i uppdrag att konkretisera hur stadens mål ska nås. Det framkommer tydligt i programmet att arbetet ska bedrivas inom ramen för ordinarie planering och uppföljning vilket är bra.

Genom programmets begreppsdefinitioner får stadens verksamheter ett gemensamt språk vilket också kan bidra till en enhetlig och tydlig riktning i arbetet samt underlätta för samverkan. I programmet lyfts att det är viktigt att förhålla sig normkritisk i jämställdhetsarbetet.

I samband med programmets implementering ansvarar kommunstyrelsen för introducerande utbildningsinsatser för förvaltnings- och bolagsledningar samt nyckelpersoner. Detta ser förvaltningen som positivt framförallt då en gemensam och enhetlig utbildning för ledningar och nyckelpersoner i olika verksamheter skapar bättre förutsättningar för styrning och samverkan.

Programmet utgör en grund för samverkan mellan stadens olika aktörer. Det är förvaltningens uppfattning att stadens jämställdhetsnätverk, som leds av kansliet för mänskliga rättigheter, underlättar för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan förvaltningar och bolag.

Förvaltningen anser att det finns vinster med vissa stadsgemensamma arbetssätt eller riktlinjer utöver det som framkommer i programmet, framförallt för att underlätta samverkan och öka jämförbarheten inom staden.

Ansvar för att säkerställa att den egna organisationen har tillräcklig kunskap inom programmets område ligger på respektive förvaltning och bolag vilket förvaltningen anser är rimligt. Att det finns tillräcklig kunskap i hela organisationen är grundläggande för ett effektivt arbete med frågorna. Utöver det vill förvaltningen lyfta att det är viktigt att säkerställa att programmets frågeområde integreras i stadens centrala, befintliga och planerade, utbildningar som riktar sig till olika yrkesgrupper, till exempel medarbetare inom socialtjänst, förskola och fritid.

Att samla in och analysera könsuppdelad statistik är ett sätt att synliggöra eventuell ojämställdhet. För att samla in, värdera, analysera och presentera tillförlitlig statistik krävs kunskap samt effektiva metoder och system. Av programmet framkommer att visst metodstöd ska tas fram av stadsledningskontoret. Förvaltningens bedömning är att det finns behov av kompetensutveckling vad gäller att arbeta med statistik på ett professionellt och rättssäkert sätt. Ett stöd i arbetet med statistik skulle kunna vara en stadsgemensam guide och form för insamling och bearbetning av statistik inom området. Könsuppdelad statistik bör dessutom redovisas på samma sätt inom stadens verksamheter för att medarbetare och invånare lättare ska kunna jämföra den redovisade statistiken.

Förvaltningen anser att stadsgemensamma riktlinjer för hur staden skriver och uttrycker sig utåt kan vara till hjälp för att inte oavsiktligt utesluta enskilda eller grupper av individer. Det gäller till exempel när en verksamhet efterfrågar individens kön via enkäter.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt svar på remissen från kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022
Dnr KS 434-21/2017